

Fitness centra místo nemocenské: Proč se vyplatí podporovat prevenci a jak na to?

17.7.2025 - | Všeobecná zdravotní pojišťovna ČR

„Musí přijít odpovědná vláda, která začne do prevence prostředky dávat, a to i s vědomím, že jí za to budou lidé nadávat, protože bude dále prohlubovat schodek. Musí vysvětlovat, že za 10, 15, 20 let z toho bude návratnost 1:5 či 1:7. Je to tedy o odvaze a současně i schopnosti to vykomunikovat a vysvětlit,“ zdůrazňuje potřebu investice do prevence místopředseda sněmovny a předseda stínové vlády ANO Karel Havlíček.

Zatímco na zdravotnictví dávají země Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) 5 až 12 % HDP, na prevenci je to průměrně 220 euro ročně za člověka. V Česku je to však podstatně méně. Ještě hůře je na tom Polsko, kde jde jen o 20 euro na hlavu.

„Prevence, která vede ke snížení výdajů na zdravotní péči v budoucnu, je přitom z ekonomického pohledu velmi moudrou cestou. Vyhrávají hned tři strany – zaměstnanci, protože nemusí na nemocenskou, na níž jsou hůře placeni, zaměstnavatelé, kteří nepřicházejí o příjmy generované zaměstnanci, a stát vzhledem k příjmu do rozpočtu,“ shrnuje prezident Polské společnosti pro veřejné zdraví Andrzej Marius Fal.

Bez projektů zaměřených na zdraví tristně klesnou důchody

Zároveň se systémy musí připravovat na demografický vývoj, kdy se lidé dožívají vysokého věku, ale porodnost klesá – a i tristních 1,6 porodu na jednu ženu v Česku nevypadá tak tragicky ve srovnání s Koreou, kde je to 0,8 porodu na ženu (v Soulu dokonce 0,5 porodu). A protože během 20 let budeme mít třetinu lidí nad 65 let, bude nutné (pokud nepřistoupíme na velmi nízké důchody nebo extrémně vysoké daňové zatížení pracujících) prodloužit dobu, kdy jsou lidé ekonomicky aktivní. Problém je, že v České republice je velký rozdíl mezi průměrnou délkou života a délkou života ve zdraví, kdy v nemoci žijeme kolem 15 let. I proto je nezbytné investovat do prevence.

„Pokud nebudeme mít vládou spolufinancované projekty zaměřené na zdraví, které zahrnou i zaměstnavatele, musíme počítat s tím, že naše důchody za 15 či 20 let dramaticky klesnou,“ varuje Fal.

Bohužel v tuto chvíli nemáme provázanost nákladů vůči sociálnímu a daňovému systému. „Neumíme popsat, jestli náklad generovaný ve zdravotnickém systému není plně kompenzován tím, že člověk nezatěžuje sociální systém a podpoří systém daňový. To bychom měli do budoucna řešit,“ podtrhává ředitel Všeobecné zdravotní pojišťovny Zdeněk Kabátek.

Zapojme zaměstnavatele

V tomto směru Kabátek vítá novelu zákona o veřejném zdravotním pojištění, která zavádí nový fond veřejně prospěšných činností. Z toho by totiž mohly být hrazeny projekty, u nichž to doposud vzhledem k zákonným pravidlům směřování prostředků z jednotlivých fondů pojišťoven nebylo možné.

„Jde například o preventivní programy realizované ve spolupráci s velkými zaměstnavateli, kde si myslíme, že potenciál přitáhnout naše klienty – zaměstnance do prevence je obrovský,“ načrtává

Kabátek.

Zapojení zaměstnavatelů do prevence zdůrazňuje také ekonom a ředitel Centra pro globální hospodářskou politiku Kolumbijské univerzity v New Yorku Jan Švejnar. „Zaměstnavatelé by měli mít zájem na tom, aby měli zdravé zaměstnance, kteří neabsentují v práci. V zemích, kde tato oblast dobře funguje, zaměstnavatelé velice pečlivě vybírají zdravotní pojišťovny, v odměňování kladou důraz na to, aby lidé opravdu absolvovali vyšetření preventivní medicíny a dávají dotace na vstup do fitness center,“ načrtává Švejnar (více zde).

Místo dotací daňové odpisy

Bývalý ministr zdravotnictví Adam Vojtěch (ANO) by proto byl pro podstatně větší zapojení zaměstnavatelů do hry. „Ve Finsku mají zaměstnavatelé mnohem silnější roli, pokud jde o zajištění zdraví jejich zaměstnanců. Mají dokonce odpovědnost ze zákona, kdy musí zajistit zdravotní péči pro své zaměstnance. Touto cestou bychom jít nemuseli, ale zapojit zaměstnavatele do preventivních programů a dát jim incentiv třeba slevou na odvodech, to je cesta,“ poukazuje Vojtěch s tím, že tak je možné například posílit včasný záchyt onemocnění nebo zvýšit proočkovanost proti chřipce.

Stejně to vidí i Karel Havlíček, podle něhož by zaměstnavatelé měli více podporovat také neprofesionální sport. „Stálo by za to nastavit podobný motivační mechanismus, jako je ve výzkumu a vývoji. Sám jsem příznivcem odpisové, ne dotační politiky. Úspěšné firmy, které vydělávají peníze, jsou tak nižšími daněmi motivovány k tomu, aby investovaly do dobrých aktivit spojených třeba se zdravím. Dají třeba milion, ale do daňového odpisu si mohou dát dva miliony. To je win – win situace,“ konstatuje Havlíček.

Zdanění dle míry rizika

Stimulovat k žádoucímu chování je možné i formou rozdílného zdanění produktů dle míry jejich rizika. Tento přístup podle vědeckého pracovníka Center for Health Economics při Oxfordské univerzitě Joana Madia funguje lépe, než některé produkty zakazovat – to totiž může vést k podpoře nelegálního trhu a ztrátě financí, které může stát vybrat na daních (přístupu snižování rizik jsme se věnovali zde).

Joan Madia také zdůrazňuje potřebu sbírat data a na jejich základě přicházet s inovativními přístupy ve zdravotnictví. „Na jedné straně můžeme skrze zvyšování zdravotní gramotnosti ovlivnit chování v oblasti zdraví, na straně druhé se ale můžeme podívat i do nemocnic a na to, co mohou udělat ony. Na tom nyní hodně v Oxfordu pracujeme. Využíváme všechna dostupná data, abychom mohli zlepšit predikce, diagnostiku i to, jak rychle lidé zdravotnictví využívají. Zejména ti ze sociálně vyloučených oblastí totiž mnohdy zanedbávají prevenci a čekají příliš dlouho, než vyhledají péči,“ poukazuje Madia s tím, že je potřeba propojit akademickou sféru, průmysl a vládu, aby bylo možné efektivní inovace zavádět.

Bez reformy systému nebude prevence stačit

V Česku ovšem také budeme muset podle Zdeňka Kabátka transformovat systém veřejného zdravotního pojištění a do hry více zapojit pacienta. „Daří se nám zvyšovat využití preventivních programů, mezi roky 2023 a 2024 to bylo o více než 20 %, i když stále čísla nejsou pozitivní. Daří se zvyšovat i využití screeningových programů. Co se ale nedaří, je přesvědčit lidi, že je to pro ně výhodné i ekonomicky. Měli bychom klientovi dokázat, že se mu prevence vyplatí. Pokud kouřím, piju a jsem tlustý, ale dostanu zdravotní péči ve stejné podobě jako člověk, který se k sobě chová odpovědně, tak mě to nemotivuje. Pro část populace, která není vstřícná vůči pozitivní motivaci, je

potřeba také „bič“,“ domnívá se Kabátek.

Zároveň by ale podle něj měly být aktivnější i zdravotní pojišťovny. „Za VZP se minimálně rok snažíme realizovat projekt reflektující demografii, snižování porodnosti a snižování produkce akutních lůžkových oddělení. Snažíme se aktivně vstupovat do tvorby sítě, abychom utlumili část, která je podle nás v současné době využívána neefektivně, tedy kapacitu porodnic a dětských oddělení, když víme, že máme o 30 tisíc porodů méně, a naopak rozvíjeli síť následné a dlouhodobé péče. Stále ale narážíme na to, že odvaha, zejména z municipalit a vyšších územně správních celků, je poměrně nízká. Bez reformy systému ale pouhá prevence nebude stačit,“ dodává Kabátek.

Zdroj: ZdravotnickýDeník.cz

<https://www.vzp.cz/o-nas/aktuality/fitness-centra-misto-nemocenske-proc-se-vyplati-podporovat-prevenci-a-jak-na-to>